

Toespraak gehouden door ds. J.D.W. Eerbeek, hoofdpredikant, bij het afscheid van dr. Paul Oskamp van Kerken met Stip op zaterdag 24 september 2011

Beste Paul en Jannebeth,

Graag wil ik bij je afscheid als voorzitter van het bestuur van de Vereniging Kerken met Stip enkele woorden tot je spreken namens het justitiepastoraat.

Allereerst iets over dit symposium, waar jij het thema voor hebt aangereikt. Jij hebt al vele jaren aandacht gevraagd voor de verwerking van het delict ook in relatie tot de slachtoffers. Je hebt ons laten zien dat daar behoefte aan is bij de gedetineerden zelf. En je hebt beschreven dat deze delictverwerking bij uitstek tot de taak van pastores behoort. Er is bij gedetineerden behoefte aan, maar er zijn ook afweermechanismen. Het pastoraat is van huis uit toegerust om daarmee om te gaan.

In een paar penseelstreken:

1. De weg van de boete hoort tot het hart van het bijbels getuigenis.
2. pastores zijn ‘partners op de weg van de boete’
3. het pastoraat kent wegen waarlangs boete gedaan kan worden en heeft daarvoor rituelen.

Paul, jij pleit al lang voor een verdere toerusting van pastores op het gebied van schuld en boete. We hebben vandaag het slachtoffer in zijn /haar eigen positie gezien. Misschien moeten we spreken van ‘gedupeerde’.

Het thema ‘slachtoffer – dader’ is vandaag in de politiek-maatschappelijke discussie zeer actueel geworden. In alle justitie-inrichtingen zullen initiatieven genomen worden om oriëntatie van de daders op slachtoffers te ontwikkelen. Het staat voor mij vast dat de geestelijke verzorging daar een belangrijke rol in zal gaan spelen. Dus die toerusting zal er zeker gaan komen. Daar kan je van verzekerd zijn. Het symposium van vandaag is daar ook een belangrijke stimulans voor.

En dan nu je afscheid van Kerken met Stip.

Dat afscheid staat in de context van een jarenlange betrokkenheid bij het justitiepastoraat. Ik heb jou daarin vele jaren ontmoet.

Ook een eerste ontmoeting was in de Paasnacht van 14/15 april 1979 in de Evangelisch Lutherse kerk in Purmerend. De kerkdienst waarin jij voorging samen met ds. Pronk werd

uitgezonden door de IKON en ik was daarbij aanwezig als regisseur. Jij was actief in het S-orgaan justitiepastoraat en de Werkgroep Justitiepastoraat en in beleid en in vele publicaties heb je het justitiepastoraat gesteund.

Ik noem kort vier punten waar naar mijn waarneming jouw betekenis ligt.

1. De justitiepredikant heeft een dubbel ambt: ambtsdrager en ambtenaar. Er kunnen allerlei situaties zijn waar deze twee ambten met elkaar op spanning komen. Jij hebt altijd op zeer deskundige wijze aandacht gevraagd voor de kwaliteit van de uitoefening van het ambt van predikant. Wat ik daarvan heb opgesnoven is dat dat predikantschap ook door het ambtenaarschap heen voluit zichtbaar moet zijn.

2. Je hebt ons erbij bepaald de ambtsbediening herkenbaar vanuit de eigenheid af te stemmen op de context van waar het wordt uitgevoerd.

3. Jij ziet het pastoraat als een functie van de kerk. En dat geeft aan het werk van de dominee en de pastor een breed draagvlak.

4. Je bent de bedenker, pionier en vormgever van Kerken met Stip

Kerken met Stip – een huis voor de ziel – is onder jouw stimulans uitgegroeid tot een verband van 67 kerken.

Het is bedoeld om gedetineerden die tijdens de detentie de gemeenschap van de kerk hebben ervaren, de mogelijkheid te bieden dat na de detentie voort te zetten. Kerken zijn plaatsen waar mensen geloof en de zorg om het leven met elkaar delen. Kerken met Stip zijn een teken van hoop: ze stralen uit en maken voelbaar dat er mensen zijn die als je in de fout gegaan bent een nieuw begin met je willen maken.

Kerken met Stip zijn gemeenschappen die bereid zijn te delen met mensen die in hun leven zijn vastgelopen.

Ik geef zes ankerpunten voor Kerken met Stip

1. daders en slachtoffers
2. kabinetsbeleid
3. voortzetting werk justitiepastoraat – herstelgericht pastoraat
4. ernst van criminaliteit – slachtoffers
5. religieus profiel met oog op herstelgericht pastoraat
6. hart van het evangelie

1. Kerken zijn bij uitstek plaatsen waar aandacht is voor slachtoffers én daders.

2. Het kabinet zet in het gevangeniswezen in op een beleid van doorzorg. Wat positief is in het leven van gedetineerden, zoals positieve relaties en verbanden waarin hij/zij leeft, moet intact blijven. Er is een persoonsgerichte aanpak. Met maatwerk voor iedere gedetineerde. En na de detentie is er steeds meer een ketensamenwerking in ontwikkeling van woningcorporaties, hulpverleningsinstanties, gemeenten, schuldhulpverlening etc. Ook de kerken kunnen van grote betekenis zijn.
3. Kerken met Stip is een voortzetting van het werk van het justitiepastoraat
4. De ernst van criminaliteit, ook voor de slachtoffers, is zodanig groot dat alles gedaan moet worden om tot herstel van het leven en doorbreking van de criminaliteitsspiraal te komen. Een geloofsgemeenschap kan daaraan bijdragen.
5. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat er bij gedetineerden veel aanknopingspunten zijn voor herstelgericht pastoraat. Leo Spruit schrijft in het Handboek Justitiepastoraat (p 155 – 173) naar aanleiding van het KASKI onderzoek dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat belangrijke thema's voor gedetineerden zijn 'hoe een goed mens te zijn', eigen verantwoordelijkheid, liefde van God, spijt en vergeving.
6. Kerken met Stip heeft te maken met het hart van het evangelie dat er voor ieder mens toekomst is, hoe zijn leven ook gelopen is.

Voor mensen die zijn vastgelopen en hun levensperspectief heb jij je over een lange reeks van jaren met hart en ziel ingezet. Als dank daarvoor geef ik je namens het justitiepastoraat een geschenk dat verwijst naar delen: het is een schaal – in de kleur paars met daar doorheen glimpen wit.

Heel veel dank voor alles wat je gegeven hebt en wat we met elkaar onderweg mochten delen aan inspiratie, geloof, en de vaste overtuiging en wil om perspectief te bieden aan alle uitzichtloosheid voorbij.